

Спогади учасників Другої світової війни (з архіву районної газети)

«Перевірено, мін нема»

Або інший надпис: «Заміновано». Табличок з такими застереженнями тільки за останній рік війни ми поставили тисячі. Хто їх підраховував... Але там, де вони є, війська можуть обійти, адже попереду побували сапери

Сапер – одна з багатьох військових спеціальностей. Він був зобов'язаний виявляти і знешкоджувати ворожі міни, встановлювати свої на шляху передбачуваного просування фашистських військ, забезпечувати переправи через ріки, будувати протитанкові загорожі і тому подібне. Починав освоювати ці премудрості в 1944 році в училищі, а потім дочувався на фронті.

Наші війська вели тоді наступальні бої на території Польщі, і весь випуск потрапив у розпорядження командування 1-го Білоруського фронту, який вийшов на Віслу в районі Дембліна, Пулави. У складі окремого підрозділу саперів я й воював до закінчення війни.

Солдатська служба нелегка. Пригадую перше завдання – розмінувати міст. Це вже була не учбова міна, а справжня, яка може вибухнути при найменшому необережному дотику в будь-яку хвилину. Серце, стискаючись, відлічує секунди, хвилини. А вони, як на зло, тягнуться безкінечно довго. Піт зросив чоло, затуманив зір. Намагаюся стримати тремтіння рук: від їх вправності залежить успішне виконання завдання.

Заспокоїтись, заспокоїтись, заспокоїтись... Та й чого хвилюватися. Мину видно, зразок знайомий, усе буде гаразд.

– Так, обережненько, обережно, спокійно, ще трошечки... Готово. – Усвідомлюю, що ці слова промовляю вголос.

Нарешті, капсуль вийняв, підсвідомо провів рукою по обличчю. Про що думав? Ні про що. Просто відпочивав, відчуваючи, як поступово спадає напруження. З наступною міною справився швидше і впевненіше. А з часом зовсім перестав хвилюватися, тільки коли траплялися невідомі конструкції, а такі «сюрпризи» були, працював обережніше і, як бачите, не помилявся. Недаремно ж кажуть: «Сапер

помиляється лише раз у житті».

І якщо розмінували найчастіше вдень, то закладати міни доводилося переважно під покровом ночі. Ділянку розбивали на квадрати, в кожному працювало по 3 солдати. Мінуюмо шаховим порядком. Один рие ямки, другий закладає міни, третій встановлює капсулі і маскує. Працювати необхідно швидко, безшумно, точно. А злине в небо ворожа сигнальна ракета – припадаєш до землі, прикинеш, щоб не виявити себе. Гинули товариші, особливо було прикро, коли підривалися на власній міні. На жаль, і таке траплялося. Кожен день війни забирав нові жертви, до перемоги лишилося трохи більше місяця. Ми ціною власного життя вже на ворожій території викупували у війни мирні, щасливі дні.

Важкою, пригадую, була для нас переправа через річку Одер. Готувалися до неї три місяці. Кілька разів пробували налагодити понтонний міст, але ворожа артилерія розбивала його. Гітлерівці сподівалися тут стримати переможний наступ червоних військ.

Врешті, командування вирішило переправитися на човнах. Кожного дня чекали на наказ розпочати операцію.

У вечірніх сутінках тьмяно виблискувала широка гладінь ріки. Під поодинокими спалахами сигнальних ракет здавалася ще темнішою, ще неприступнішою. Скільки воїнів знайде свій вічний спочинок у її водах? Ця думка не лякала, а додавала рішучості. Чорна смуга протилежного берега притягувала магнітом. Ми рвалися до Берліна, скоріше б розквитатися з фашистським звіром у його лігві.

Нарешті, почули довгожданий наказ. Один за одним спускали човни на воду. Переправа розпочалася. У човен сідало чотири

гребці, один рульовий і 10-15 піхотинців. В одній групі зі мною були рядові Дерев'янка і Дуб, з якими пройшов фронтовими дорогами до самої Перемоги.

Хоч як не намагалися діяти обережно, виявили себе. Зненацька все довкола освітила сигнальна ракета. Стало видно, як удень. Вибухнув один снаряд, другий, потім ще і ще. На наш човен навалився цілий стовп води від снаряду, що вибухнув зовсім поруч. У лічені секунди всіх облило крижаною водою так, що місця сухого не залишилося.

Навкруг усе вирувало. Під постійним щільним обстрілом ми щосили гребли до берега. Висаджували одну партію, повертали за іншою, вантажили снаряди. І так щонайменше разів з десять. У сусідній човен снаряд влучив прямим попаданням...

Спостерігати за переправою не було коати. Пригадую тільки суцільний гул, свистіння куль, безперервний ланцюг вибухів снарядів, бурхливий потік води, зблиски луски приглушеної риби. А в тебе одне завдання, одна мета – допливти до берега, на все інше й уваги не звертаєш.

Завдання виконали. На лівому березі закріпилися.

За успішно здійснену операцію командування нагородило з нашого взводу чотирьох солдатів. Я одержав орден Червоної Зірки. Є й інші нагороди, але ця – найдорожча.

І на закінчення розповіді про невелику частину свого фронтового життя хочу сказати: люди, збережіть мир будь-якою ціною, аби нашим дітям, онукам і правнукам не довелося пережити того, що свого часу пережили ми.

Юхим КУЛІНІЧ, с. Великий Мидськ (газета «Червоний промінь» від 14.03.1985 р.)